

Rozhodný úder na Malinovského levém křídle pak přišel až v posledních dnech války. Impulsem se stalo zahájení Pražské operace 6. května. Její těžiště leželo v oblasti severních a severovýchodních Čech, odkud na hlavní město postupoval Koněvův 1. ukrajinský front. Současně však k Praze z Moravy postupovaly též Malinovského a Jeremenkovy jednotky. Štáb 2. ukrajinského frontu zároveň vydal příkaz k likvidaci německého odporu na Znojemsku. V případě trvání německého odporu pak mělo levé křídlo 2. ukrajinského frontu pokračovat dále podél rakouské hranice směrem na České Budějovice. K tomu však již nedošlo.

Ve Znojmě už delší dobu probíhaly důkladné přípravy na obranu. Již v předešlých týdnech se evakovali němečtí úředníci i část civilní populace. Po zprávách o remešské kapitulaci 7. května se však útvary 6. tankové armády i volkssturmu začaly spontánně stahovat na západ k americké armádě. Přispěly k tomu i zprávy, že generál Lothar Rendulic se v Rakousku vzdal Američanům. Ustupující jednotky prováděly destrukce komunikací a zanechávaly podél trasy množství nepojízdných vozidel. V patách jim byly oddíly sovětské 7. a 9. gardové armády, jež 7. května zahájily postup na severozápad do středních Čech. Česká menšina ve Znojmě utvořila revoluční národní výbor, jehož člen Václav Pražák byl 8. května zastřelen při hádce s německými vojáky ustupujícími přes město. Také v okolních obcích docházelo k případům, kdy stahující se frustrovaní němečtí vojáci stříleli po civilistech. Odpoledne 8. května do Znojma dorazili první příslušníci 105. gardové střelecké divize 9. gardové armády, aniž by se setkali s významnějším odporem.

Německé oddíly se v této době již primárně snažily dostat do amerického zajetí a vyhnout se internaci v Sovětském svazu. Velitel 1. tankové armády Walther Nehring nechal ráno 8. května svým jednotkám shazovat letáky oznamující, že maršál Schörner své vojáky dovede v pořádku domů, do Německa. O pokračování v boji již nebyla řeč. Čeští civilisté Nehringovy letáky, stejně jako sovětské letáky vyzývající Němce ke kapitulaci, aktivně sbírali a vzhledem k dobovému nedostatku papíru je používali na podpal nebo jako toaletní papír.

Útvarům 2. a 4. ukrajinského frontu postup na Prahu spíše než nepřátelský odpor komplikovaly silnice zaplněné ustupujícími německými vojsky a množstvím opuštěné bojové techniky. Ustupující německé klony byly nadále bombardovány, jelikož podle ustanovení remešské kapitulace ze 7. května měly německé jednotky setrvat na svých místech a vzdát se Sovětům, Jejich ústup vedení Rudé armády vnímalo jako porušení úmluvy. Jen během 8. května piloti sovětské 5. a 17. letecké armády vykonali dohromady 720 bojových letů do prostoru předpokládaného postupu směrem k Jihlavě. Ve večerních hodinách Rudá armáda bez boje obsadila Třebíč, kde následně došlo k několika menším přestřelkám se skupinami projíždějících Němců. Do Jihlavy po krátkém ostřelování dorazily první sovětské tanky ráno následujícího dne.

V té době již vstoupila v platnost druhá z kapitulacních dohod. Skončily i boje o Prahu, do níž přicházely Koněvovy oddíly. Vojákům československé zahraniční armády, bojujícím v sestavě Malinovského a Jeremenkových sil, se tak navzdory jejich úsilí nepodařilo podílet se na osvobození metropole.

V průběhu bratislavsko-brněnské operace Rudá armáda ztratila 17 tisíc padlých. V bojích bylo zničeno devět německých divizí. Výsledek bojů přispěl k dalšímu kariérnímu růstu Malinovského, jenž se roku 1957 stal sovětským ministrem obrany a funkci zastával prakticky až do své smrti o deset let později. I další příslušníci generality 2. ukrajinského frontu byli za válečné zásluhy oceněni. Issa Plijev obdržel titul Hrdiny SSSR za podíl na bojích s Japonci v létě 1945, nicméně počátkem 60. let se neblaze proslavil potlačením dělnických nepokojů v Novočerkassku. Podílel se také na vyjednáváních během kubánské jaderné krize. Tragický osud potkal Hrdinu SSSR a čestného občana Bratislavy admirála Cholostakova, jenž byl v roce 1983 spolu s manželkou zavražděn lupiči, vydávajícími se za novináře.

POUŽITÁ LITERATURA:

- Amort, Č.: Srdcem a mečem: osvobození Československa Sovětskou armádou. Praha 1984
- Balla, J.: Pod křídly je Ostrava. Ostrava 1985
- Bartoš, J.: Odboj proti nacistickým okupantům na Olomoucku v letech 1939–1945. Olomouc 1997
- Bartoš, J.: Odboj proti nacistickým okupantům na Severozápadní Moravě. Šumperk 1986
- Bartoš, J.: Prostějovsko v době nacistické okupace a protifašistický odboj v letech 1939-1945. Olomouc 1998
- Bishop, Ch. – Rosado, J.: Tankové divize německé armády 1939–1945. Identifikační příručka. Praha 2006
- Borák, M.: Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945-1948). Šenov 1998
- Brabec, M. – Stehlík, E.: Češi proti Hitlerovi. Praha 2021
- Brandes, D.: Germanizovat a vysídlit: nacistická národnostní politika v českých zemích. Praha 2015
- Březina, A. - Rohel, J.: Cesty bojovníka budovatele. Ostrava 1984
- Buršík, J.: Nelituj oběti. Praha 1992
- Bystrov, V.: Únosy československých občanů do Sovětského svazu v letech 1945–1955. Praha 2003
- Černý V.: Brněnské Gestapo 1939-1945 a poválečné soudní procesy s jeho příslušníky. Brno 2018
- Čvanda, F. - Jašek, J.: Štramberská partyzáni, Slezský sborník, LXI, 1963
- Daňko, J. a kol.: 1. československá smíšená letecká divize v SSSR: sborník vystoupení, referátů a vzpomínek přímých účastníků slavnostního shromáždění při příležitosti 52. výročí vzniku a bojů 1. čs. sml. v SSSR o Moravskou bránu 1944–1945. Praha 1998
- Drebota, J. – Janský, F.: Vzpomínky nebeského jezdce. Ostrov 2007
- Emmert, F.: Češi ve wehrmachtu: zamlčované osudy. Praha 2005
- Fajtl, F.: Podruhé doma. Praha 1984
- Grau, K. - Schlosser, E.: Silesian Inferno: War Crimes of the Red Army on Its March into Silesia in 1945: A Collection of Documents. Valley Forge 1992
- Grossmann, V. (ed.): Bez nároku na slávu: vzpomínky mužů, kteří bojovali za svobodné Československo na východní i západní frontě. Ostrava 2015
- Gunter, G.: Last Lancers: The German Defence of Upper Silesia, January-May 1945. Solihull 2002
- Hlavienka, L.: Slovenská armáda 1939–1945. Opava 2017
- Hořejš, M.: Český venkov jako nacistická kolonie – a jak to dopadlo. Online: <https://web.archive.org/web/20140904093843/https://067.cz/archiv/18/cesky-venkov-jako-nacisticka-kolonie-a-jak-to-dopadlo.html>
- Hrbek, J. a kol.: Draze zaplacená svoboda: osvobození Československa 1944-1945. Praha 2009.
- Jakl, T.: Květen 1945 v českých zemích: pozemní operace vojsk Osy a Spojenců. Praha 2004
- Jamnický, B.: Osvobození Moravy. Brno 1964

- Janák, D.: Neklidná hranice. I-II. (Slezské pohraničí v letech 1945-1947). Časopis Slezského zemského muzea: série B - vědy historické 42, 1993
- Jeremenko, A. I.: Z pamětí maršála Jeremenka: Ostravská operace. Ostrava 1970
- Kaminski, A.: Aus dem Leben eines Ritterkreuzträgers. [Bez místa a data vydání]
- Kokoška, S.: Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání. Praha 2005
- Kolář, O.: Ostravská operace 1945. Nevojice 2019
- Kolář, O. – Poláková, K.: Odchody a návraty: Vzpomínky účastníků zahraničního protinacistického odboje ze Slezska a Ostravska. Opava 2018
- Konečný, S. – Mainuš F., Nezapomenutelné jaro. Praha 1965
- Kopecký, M.: 1. československá samostatná brigáda v SSSR. Tankisté československé zahraniční armády na Východní frontě v letech 1943-1945. Praha 2001
- Král, V.: Historické mezníky ve vývoji Československa. Praha 1978
- Kroupa, V. a kol.: Český antifašismus a odboj: slovníková příručka. Praha 1988
- Mainuš, F.: Osvození Československa ve vzpomínkách sovětských vojáků. Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity 21–22, 1975
- Mikš, J.: Na vyškovském směru. Vyškov 1986
- Moskalenko, K. S.: Na jihozápadním směru. Praha 1976
- Novochackij, I. Vospominania komandira batarei: divizionnaia artilleria v gody Velikoi Otečestvennoi voiny, 1941–1945. Moskva 2007
- Ossadnik, J.: Land zwischen den Mächten. Das ehemalige Österreichisch-Schlesien („Westschlesien“) 1740–1945 und die Schlacht von Mährisch-Ostrovom 16. 3. bis 7. 5. 1945. Bissendorf 2003.
- Otipka, M. a kol.: Šedesát let ostravsko-opavské operace. Vzpomínky účastníků bojů. Ostrava 2005
- Padevět, J.: Krvavé finále: jaro 1945 v českých zemích. Praha 2015
- Pavelčíková, N.: Ostravská oblast v letech nacistické okupace (1938–1945). Opava 1990
- Pavlíček, J.: Opavské Slezsko v boji proti nacistické okupaci 1938–1945. Opava 2003
- Popiolek, K.: Silesia in German eyes, 1939–1945. Katowice 1964
- Rohel, J.: Vzpomínky slezského učitele na léta republiky a okupace. Opava 2019
- Sacher, V.: Na počátku stála smrt. Praha 1970
- Sacher, V.: Válka skončila na Hané. Praha 2012
- Schildberger, V. a kol.: Šikovatel Kurt Knispel. Vítěz bez Vavřínů. Brno 2020
- Schildberger, V.: Osvození jižní Moravy v roce 1945. Vyškov 2016
- Suldovský, A.: Slovenské národní povstání a Ostrava, Ostrava 1974
- Stejskal, J.: Konflikty v soužití Čechů a Němců v Zábřehu v letech 1944 až 1946. Olomouc 2013 (diplomová práce)
- Stětin, A. A.: „Jermak“ na Moravě. Praha 1983
- Svoboda, L.: Cestami života. Praha 2009
- Svoboda, L.: Z Buzuluku do Prahy. Praha 1981
- Šolc, J.: Za frontou na východě. Českoslovenští parašutisté ve zvláštních operacích na východní frontě za druhé světové války (1941–1945). Cheb 2003
- Štainer-Veselý, K.: Cestou národního odboje. Praha 1947
- Švábenický, F.: Troppau 1945: Opava v roce nula. Opava 2017
- Tvarůžek, B.: Operační cíl Ostrava. Praha 1973
- Vališ, Z.: Velitelství osvobozeného území v dokumentech 1944–1945. Praha 2016
- Vaňourek, M.: Podplukovník Josef Otisk: „až válka ukáže kvality každého jedince...“. Mohelnice 2012
- Vávrovský, E.: Svoboda šla Ostravskem. Ostrava 1965
- Vybíhal, Jiří: Třešť 1945
- Ziková, R.: Konfident brněnského gestapa Stanislav Kotačka. Brno 2011 (diplomová práce)
- Žampach, V.: Od Hronu k Vltavě. Praha 2006
- Žampach, V.: Směr Brno. Brno 1975

Webové stránky:

<https://www.pametnaroda.cz/cs>
<http://parabellum-militaria.com>
<http://www.valecnehroby.army.cz>
<https://www.vets.cz>
<https://www.volksbund.de>
<http://www.vrtulnik.cz/>

Filmové dokumenty:

Bitva o Ostravsko. TV Polar, Ostrava 2019
 Tankisté. Česká televize, Ostrava 2003

Archivní prameny:

Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv, osobní spisy
 Slezské zemské muzeum, podsběrka Novodobé dějiny
 Státní okresní archiv Opava, fond Okresní národní výbor Hlučín
 Zemský archiv v Opavě, fond Zemský národní výbor, expozitura Ostrava

Zdroje fotografií:

Archiv autora
 Slezské zemské muzeum